

“Meisje op de Hoogere Burgerschool”

Mijn achternicht en ik onderzoeken de rol van de vrouwen in onze familie Van Duijn. Mijn grootmoeder was Hendrika Bruijnel-Van Duijn, Adriana van Duijn was haar zus en mijn oudtante.

Rijks Hoogere Burgerschool

Adriana Hendrika Maria is het eerste kind van Nicolaas Franciscus van Duijn en Clara Johanna Adriana van Velzen en wordt geboren op 3 februari 1904. Haar roepnaam wordt Jaan. Haar vader heeft een pijpenfabriek aan de Nieuwe Haven. Jaan gaat naar de katholieke Mariaschool aan de Westhaven 24 en 25. Ze kan goed leren en wordt toegelaten tot de *Rijks Hoogere Burgerschool* in het gloednieuwe statige gebouw uit 1916 aan de Burgemeester Martenssingel. De leerlingen zijn hoofdzakelijk jongens uit gegoede milieus. De klassen zijn naar onze maatstaven klein en worden ieder volgend jaar kleiner.



In de eerste klas zijn er 22 leerlingen, in haar examenjaar 1923 nog maar 11. Er zijn maar weinig meisjes in de klas, maar dat zijn juist de doorzetters. Op de foto van de eindexamenklas zien we acht jongens en drie meisjes, een aardig vrouwenaandeel voor die tijd. In dat jaar is het totale aantal leerlingen 188!

De vlijtige leerlinge haalt goede cijfers. Niet alleen de talen *Nederlandsch, Fransch, Duitsch* en *Engelsch* zijn goed maar ook de exacte vakken zoals *Stelkunde, Meetkunde* en *Chemie*.

Ze heeft haar rapportboekje en de namenlijst van de leerlingen zuinig bewaard en doorgegeven aan haar dochter Hilde. Enkele foto's uit haar HBS-tijd heeft ze rond het 125-jarig bestaan van de school aan het archief geschonken, waar ze nu voor iedereen zichtbaar en opvraagbaar zijn.

Firma Q. Quant

Wat doet deze jonge vrouw in 1923 met een HBS-diploma op zak? Ze gaat werken bij kantoorboekhandel firma A. Quant aan de Kleiweg. Zoals de naam al aangeeft, koop je in deze winkel kantoorartikelen, boeken en schrijfwaren. Je kunt er ook terecht voor kerkboeken en rozenkransen. Quant geeft aan het begin van de 20^e eeuw een serie prentbriefkaarten uit met foto's van de Kleiweg, Markt en andere Goudse gebouwen en straten. Iedere klant wordt persoonlijk geholpen.

Het is belangrijk dat het winkelpersoneel ontwikkeld en beschaafd is, goed kan lezen en schrijven, de moderne talen spreekt en uitstekend kan rekenen. Jaan voldoet aan deze eisen en heeft een prettige werkkring met aardige collega's. Ze is een ondernemende dame, heeft een leuke baan en is actief in het culturele leven van Gouda. Natuurlijk bezoekt Jaan concerten en is lid van de Rooms Katholieke Leesvereniging. In 1933 is ze secretaresse van de Nederlandse R.K. Reisvereniging. Ze maakt in die periode interessante reizen, onder andere naar Italië.

Liefde

Ze ontmoet Willy Starrowsky en kan nu gaan denken aan verloven, trouwen en het stichten van een gezin. Helaas zit dat er nog even niet in. De ouders van de bruid zien drie bezwaren. Willy is veel ouder, niet katholiek en een Duitser. Leeftijd kun je niet veranderen, katholiek kun je worden en hopelijk slijten met de jaren de anti-Duitse gevoelens. Het wordt een lange verkeringstijd want Jaan moet wachten tot ze dertig is en geen toestemming meer nodig heeft.

VERTELLER:

NAAM: Cilia den Boer-van Hofwegen

WOONPLAATS: Gouda

VOOROUDE: Adriana van Duijn

* 1904 † 1996

PLAATS VERHAAL: Gouda

RELATIE: Oudtante



Gezien zijn afkomst heeft het jonge stel een moeilijke tijd in de oorlogsjaren. Willy werkt bij Stork in Hengelo en na de oorlog bij Philips in Eindhoven. Jaan zorgt voor haar gezin en doet daarna veel vrijwilligerswerk. Ze onderhoudt de contacten met haar familie in Gouda. Ook blijft ze corresponderen met haar vroegere klasgenoot Arie Scheijgrond. In 1996 overlijdt ze op 92-jarige leeftijd in Veldhoven.

Veerkracht

Het leven van mijn oudtante spiegelt zich af in de ontwikkelingen en gebeurtenissen van de twintigste eeuw. Dat zij in haar tijd, als dochter van een pijpmaker, wordt toegelaten op de HBS was een enorme prestatie. Studeren was helaas nog een brug te ver. Toch sprak zij drie moderne talen, in tegenstelling tot de eigenaar van de winkel. Daar maakte hij dankbaar gebruik van, hoewel hij dat nooit toegaf. Verder valt mij in haar verhaal de veerkracht van jonge mensen op. Er is zoveel gaande in de tijd: de Eerste Wereldoorlog, de Russische revolutie, de Tweede Wereldoorlog en ondertussen lieten de emancipatiebewegingen van zich horen.

Onderzoek

Naast gesprekken met mijn achternicht heb ik de nodige familiearchieven, kerkarchieven en kranten geraadpleegd. In de collectie van het Streekarchief zit zelfs een dossier van haar brieven aan Arie Scheygrond. Daarnaast heb ik boeken gelezen over de geschiedenis van de twintigste eeuw, zowel fictie als non-fictie, boeken over vrouwemancipatie, stemrecht en andere opgeschreven familiegeschiedenissen. We blijven onderzoek doen, we zijn nog lang niet klaar!

